

Postani obcestna svetilka (Srečko Kosovel)

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

20 let nove hiše
10 let narodnega gledališča

SKUPAJ NAPREJ GRADIMO NAŠE GLEDALIŠČE

Zasedba	2
Nejc Valenti	
»Kam bi s frazami, dragi govornik!«	5
Marko Kravos	
Srečko Kosovel, re-konstrukcija pesnika skozi čas	13
Različno <i>pravično</i>	
Srečko Kosovel	21

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, sezona 2013/2014, uprizoritev 5
Premiera 8. in 9. januarja 2014 na malem odru SNG Nova Gorica

POSTANI OBCESTNA SVETILKA (Srečko Kosovel)

Režiser **Andrej Jus**
Izbor besedil in dramaturg **Nejc Valenti**
Skladatelj **Branko Rožman**
Lektor **Srečko Fišer**
Scenograf **Danijel Modrej**
Kostumografinja **Belinda Radulović**
Koreografinja **Bojana Mišić**
Oblikovalec svetlobe **Samo Oblokar**

Vodja predstave **Simon Kovačič**, šepetalka **Katja Robič**.

Tehnični vodja **Aleksander Blažica**, tonski in video mojstri **Vladimir Hmeljak**, **Majin Maraž** (vodja) in **Stojan Nemeč**, lučni mojstri **Samo Oblokar** (vodja), **Marko Polanc** in **Renato Stergulc**, rekviziterja **Damijan Klanjšček** in **Jožko Markič**, frizerki in maskerki **Hermína Kokaš** in **Katarina Božič**, garderoberki **Jana Jakopič** in **Mojca Makarovič** (vodja), odrski mojster **Štaško Marinič**, odrski tehniki **Dean Petrovič**, **Bogdan Repič** in **Dominik Špacapan**, vrviščarja **Damir Ipavec** in **Ambrož Jakopič**, odrski delavec **Jure Modic**, šivilje **Nevenka Tomašević** (vodja), **Marinka Colja** in **Tatjana Kolenc**, mizarja **Darko Fišer** (vodja) in **Marko Ipavec**.

Predstava nima odmora.

Ana Facchini
Kristijan Guček
Miha Nemeč
Žiga Saksida k. g.
Marjuta Slamič
Vladimir Hmeljak

Ana Facchini in Kristijan Guček

Nejc Valenti

»Kam bi s frazami, dragi govornik!«

Današnji čas je tak, da se mora človek opravičiti, če govori proti Kosovelu. Pa ne proti Kosovelu-avtorju ali Kosovelu-človeku, marveč proti Kosovelu, kot se pojavlja v sodobnem javnem oz. političnem življenju, proti Kosovelu, ki se zadnja leta oglašča na protestnih shodih, proti Kosovelu, ki se ga proglašča za nekakšnega vizionarja, ki je sedanje družbene razmere, probleme, preizkušnje opisal, rešil in prebolel že pred ca. 100 leti. Nočem reči, da Kosovelove besede danes niso (neverjetno) aktualne, dalo bi se celo diskutirati, da/ali so aktualnejše, kot so bile v času nastanka, ne strinjam pa se z načinom, kako so njegove besede umeščene v javni diskurz.

Naj pojasnim. Med brskanjem po medmrežju sem naletel na posnetek z lanskega Protestivala, kjer eteričen ženski glas z odra deklamira odlomke Kosovelovih besedil, pod odrom zbrana množica pa za njo unisono ponavlja njegove besede. Ob gledanju me je spreletel čuden občutek, da gre pri vsem skupaj za svojevrsten trans, domala kolektivno religiozno izkušnjo, kjer poslušalci kot adepti ponotranjajo modrosti svojega preroka, zaverovani v njegov prav, njegov stik s presežnim in njegovo genialnost. Pri tem me ni toliko zmotil način podajanja pesnikovega dela, kolikor se mi je postavilo vprašanje, zakaj se prireditelj ni odločil za kakšno drugo pesem, esej, pesem v prozi itn., ki jih v pesnikovi zapuščini ne manjka. Zakaj točno ta tekst in ne kateri drugi, po katerem ključu je bil izbran? Domnevam,

da se odgovor glasi nekako takole: ker je aktualen, ker govori o nas, ker je zapisan za nas.

V takšnem pojmovanju Kosovelovih družbeno angažiranih besedil, ki da popolnoma ustrezajo današnjemu času, tiči prva zagata: kako je mogoče trditi, da je Kosovel času primeren, če se pri prebiranju njegovih besedil osredotočamo na samo en aspekt njegovega opusa, če sami določamo, kateri Kosovel je dandanes relevanten in kateri ne? Za nas je potemtakem aktualen samo tisti Kosovel, ki ga zaradi lastne umeščenosti v tukaj-in-zdaj vzamemo za svojega, selekcioniran, necel in osiromašen Kosovel. In ko razpredamo o pesnikovi daljnovidnosti, vselej že natanko vemo, s katerim njegovih obrazov se soočamo, ker smo ga s tihim konsenzom že izbrali. Zato je morda navdušenje, ko naletimo na »modernost«
Kosovela, pretirano, saj smo v tem še najbolj podobni tistemu človeku, ki je ves presenečen našel zajca v onem grmu, kamor ga je pred tem sam skrtil.

Naslednje, kar je na omenjenem posnetku vzbudilo moje zanimanje, je bil citat: »V meni je čas, ko bo človek človeku: človek.« Glede na okoliščine, v katerih je bil stavek izrečen, bi smeli sklepati, da gre za programski stavek, ki skuša v sebi združiti množstvo zahtev, stremeljenj, konceptov in idej civilne družbe, da gre za geslo, pod katerim naj bi prepoznalo konkretno vsebino in cilj, da je v njem

Vladimir Hmeljak in Žiga Saksida

manifestirana vsa resnica določenega političnega gibanja. Ampak kaj od tega sploh vsebuje dotična poetična tautologija, kaj z njo mislimo? Na tem mestu je potrebno poudariti, da je takratna evropska, in tudi Kosovelova, obsesija s prerojenjem človeštva in novim človekom zazhvela kot reakcija na stanje, v katero je celotno Evropo pahnilo povojno vzdušje, ki je spočelo željo po radikalni spremembi, spremembi, ki naj za vekomaj prepreči možnost ponovne izkušnje vojnih grozot in njihovih posledic. V isti meri, kot je bila ta lepa želja upravičena in dobronamerna, je bila tudi nedorečena, abstraktna in sanjaška. Nikjer v svojem opusu nam Kosovel ne pove, katera je ta odlikovana, kraljevska pot do novega človeka. Kaj nam povedo odlomki, ki se glasijo:

»Zmaga *resnice* v kulturnem, *humanizma* v gospodarskem, *pravičnosti* v socialnem življenju pa bo največji triumf sodobnega človeštva.«¹

Lahko bi jih kvalificirali kot prazne besede, fraze, s katerimi se na načelni ravni sicer vsi strinjamo, nikomur pa ni prav jasno, kaj pomenijo. Še več, so besede, za katere več nimamo zanimanja, besede, ki so z rabo in zlorabo izgubile svoj lesk, svojo vrednost in jih zaradi tega, vsaj v javnem govoru, ne jemljemo resno. Česar se je zavedal že avtor:

»Kam težimo. Težimo k novi družbi, ki bo živel čim večje človečansko življenje. Težimo k človečanstvu. Toda elementi te bodoče človečanske družbe so že tolikokrat od dnevnih časopisov oskrunjene besede: človečanstvo, ljubezen, poštenost, pravičnost in resnica.«²

Ali z drugimi besedami:

»Kam bi s frazami, dragi govornik! Spravite fraze v muzeje. Vaše besede morajo imeti trenje, da zgrabijo srca človeška.«³

Problem torej vznikne že na goli ravni opisa, kaj novi človek je oziroma hoče biti. Iz navedenega bi bilo sicer mogoče prenačljeno zaključiti, da je problem rešljiv na verbalni ravni, da nedoločnosti, nedoločljivosti ideje novega človeka botruje razvrednotenost besed. Za novega človeka potrebujemo nove besede. Na tem mestu se ne bomo zapletali, ali je nova beseda pogoj novega človeka ali obratno. Raje se bomo osredotočili na dejstvo, da s sintagmo »novi človek« ob manku neomadeževanih besed ne moremo misliti ničesar konkretnega, da ta parola namiguje na upanje brez rešitve, uganko brez odgovora. Kaj torej zaznamuje tega fantastičnega novega človeka?

»Ekspresionizem se je rodil iz potrebe po Kristu rešitelju. Bil je kakor krik iz zapuščene duše, iz srca, iz duše, odkoder so ukrali Boga resnice in dobrote, Boga lepote same. Ta oskrunjeni tabernakelj človeka je postal žalosten in človek – obupan. In rodil se je ekspresionizem iz človeštva. Rodili ga niso umetniki, ampak ljudje, in dobi impresionizma je sledila umetnost ekspresionizma, budilka človeške vesti, obujevalka človečanstva, oznanjevalka strašnega razdejanja Pravice nad krivico. Ta umetnost je bila vsa kakor želja, ki se je rodila iz vsega človeštva, želja po preporoditvi človeka, po njegovi odrešitvi.«⁴

1 ZD III, str. 11

2 ZD III, str. 680

3 ZD II, str. 9

4 ZD III, str. 649

Miha Nemeč in Ana Facchini

»Novi človek« naenkrat postane utopični, onstranski projekt, stvar creda, ne pa stvar realne tostranske premene političnih oziroma ekonomskih razmer. Ton, ki ga v zgornjem odlomku ubira Kosovel, (ne)hote spominja na Marxov opis religije:

»Religiozna beda je izraz dejanske bede in hkrati protest zoper dejansko bedo. Religija je vzdih ogrožene kreature, čustvo brezsrčnega sveta, kot je tudi duh brezdušnih razmer. Religija je opij ljudstva.«⁵

Definicija se na pojmovni ravni docela sklada s Kosovelovim prepričanjem o izvoru ideje o novega človeka. Če se z njo v mislih vrnemo k prvotnemu prevpraševanju o pomenu fraze »novi človek«, nam ne preostane drugega, kot da frazo prej označimo za stvar vere kot pa verjetja ali vednosti. Na tej točki se politični angažma sprevrže v religiozno/mistično sanjarjenje, v wishful thinking, pobožne želje. Menda ni potrebno dodati, da se torej pod parolo »ko bo človek človeku: človek«, ki nam jih nudijo raznorodna gibanja in iniciative, ne skriva nič drugega kot prazen nič. Ker pa ta zapis ni ne pesem ne luč, ker noče biti analiza, ki razume avtorja bolje, kot je avtor razumel samega sebe, sprejmimo njegove sledeče misli kot apologijo, potrditev poti, ki smo jo v tem kratkem tekstu prehodili:

»Ves optimizem, vsa volja do dela, vsa energija, vse to je umetno, rojeno iz žeje po pravici, iz žeje po odrešitvi nas samih, iz žeje, da si sami ustvarimo nov svet, kjer bo pravica pravica in človek človek. A naše življenje je žalostno in tudi tej odrešitvi ne verjamemo docela. Borimo se zato, ker bi radi živeli, a mi ne živimo.«⁶

Viri:

- Kosovel, Srečko. 1964-1977. *Zbrano delo: II*. Ljubljana: DZS.
- Kosovel, Srečko. 1964-1977. *Zbrano delo: III*. Ljubljana: DZS.
- Marx, Karl, Engels, Friedrich. 1976. *Izbrana dela*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

---

5 MEID I, str. 192

6 ZD III, str. 404

Miha Nemec, Marjuta Slamič, Vladimir Hmeljak, Žiga Saksida, Ana Facchini in Kristijan Guček

Marjuta Slamič in Žiga Saksida

Marko Kravos

Srečko Kosovel, re-konstrukcija pesnika skozi čas

Slovensko pesništvo, od davnih dni do današnjega časa, si vsak predstavlja po svoje, pač glede na intimni ali javni trenutek, ko se mu posveti in glede na stopnjo dojemljivosti in poznavanja okoliščin, v katere so bile osebe, protagonisti vpleteni.

Vedno gre za našo predstavo, ki je vsakokrat nekoliko drugačna, torej spremenljiva, in je utemeljena v naši osnovni življenjski izkušnji in aktualnem okolju. Literarna scena z dogodki in liki, ki se prilega v okvir, ki naš vidik določa: če je to proslava, zapis ob obletnici, strokovna obravnava, šolska interpretacija, postavitvev na oder, morda v filmsko sosledico prizorov zajeta zgodba iz avtorjevega življenja ali pa zasebna potreba po branju, po doživljajskem stiku z umetniškimi besedilom.

Srečko Kosovel je lik pesnika po slovenskih merah in kapljah: ozko mu je bil odmerjen čas življenja in izredna je razčlenjenost geografije njegovega opusa: Čas življenja, ki ga v letih njegovega odraščanja zaznamuje mesarsko klanje in skrajno pomanjkanje v prvi svetovni vojni. Čas preloma v kulturnih praksah in v moralni konstituciji evropskega človeka na začetku prejšnjega stoletja, pa tudi čas, ko se je pesništvo pojavljalo zdaj kot impresionistični beg v intimo, zdaj kot ekspresionistični prakrik, zdaj kot futuristično, dadaistično, zenitistično izzivalno zavračanje lepote in sentimenta v imenu pohoda tehnike in znanstvenega os-

vajanja psihe in nezavednega; pa tudi pesništvo kot glasnik emancipacije zatiranih in izkoriščanih, ki se v naših krajih kaže tudi kot narodnostna prizadetost ob divjanju obmejnega fašizma in ob državnem terorju črne diktature.

Vse to se odraža v približno 1300 pesmih, ki so nastale v teku petih, šestih let. Rekel sem pesmi, mislil sem pa na lirski besedila, ki so zdaj zapisana kot čustveni utrinek, kot kompleksen cikel pesmi, kot sonet ali ljudska štiriivrstičnica, pa tudi kot besedni eksperiment z izrazjem in znaki iz matematike in fizike, celo kot topografski kolaž.

Seveda velja poudariti, da Kosovel v vseh teh postopkih in pristopih zelo resno jemlje svoje pesniško poslanstvo: od tradicije do raznih izmov prehaja suvereno in odgovorno. Ne zamuja se z dodelavo, formalističnim piljenjem ali dosledno izvedbo, še manj mu je za zunanje učinke ali za provokacijo. Vse bolj ga pritegujejo kompleksni pesniški organizmi, v katerih izraziti svoj razburkani notranji svet, svet mladostnika pa tudi svet družbe, ki se je znašla sredi povojnega sestavljanja novih ravnotežij in preživetvenih oblik. Pesniška izpovedna nuja se izrazi zdaj po ljudskih ali tradicionalnih vzorcih, zdaj z zavestjo o družbeni vlogi avantgard, umetniških in idejnopolitičnih. Te sporočilne plasti se prepletajo, lomijo ali so v dialoškem razmerju. Polifonični pesnitvi, kot je Tragedija na oceanu, stoji ob strani mali plašč iz besed, KONSu X s podgano na podstrešju

Kristijan Guček

pa sonet o revoluciji, ki naj očisti svet. Asonančne vezave v Predsmrtnici: *ogenj me v prsih bo žgal / in me ne bo mogel izžgati, / neutrujen jaz rad bi spa /! takrat in ne bom mogel spati* – so sočasne z lirično prozo ali z retoriko javnega poziva v manifestu Mehanikom, inženirjem duš.

ln zdaj še glavna posebnost – ki pa za slovenske pesnike niti ni povsem izjemna: Kosovel svojega kot gora obsežnega opusa ni utegnil objaviti niti v eni knjižni izdaji; samo manjši del njegove poezije je bil natisnjen po raznih revijah. Devetdeset odstotkov verzov je torej ostalo v rokopisu, marsikdaj so to osnutki ali gradivo v obdelavi – izpisano v pisavi, ki je včasih težko berljiva. Iz pozneje objavljenih zapiskov, načrtov, seznamov in iz pisem tovarišem se da razbrati le obrise zbirke *Zlati čoln* z »baržunasto liriko«, ki naj bi predstavljala prvi nastop, tega pa bi potem z dramatično kontrastnostjo dopolnjevale knjižne objave avantgardnih Konsov ali Integralov, socialnega Rdečega atoma ali še česa. Ni mu uspelo.

Pa kaj, za pesnika, ki je dočakal smrt pri 22 letih, je to kar predvidljivo in logično, posebno še, če si predstavljamo razmere po prvi svetovni vojni na Slovenskem, usodo domačega okolja na Primorskem, ognjevito ozračje kulturnega boja v siceršnjem materialnem siromaštvu in krčih prerezporejanja družbene moči ob takratnem t.i. prevratu. A zato izhaja vrsta posthumnih Kosovelovih zbirk in knjižnih objav. Iz vsake od njih se v nas zazre drugačna postava človeka in pesnika, drugačna verzna upodobitev časa in človeka v njem.

Za prvo izdajo pesmi je leto dni po Srečkovi smrti poskrbel Alfonz Gspan; zajela je njegovo kraško liriko, pesnikovo odzivnost na nacionalno ogroženost njegove rojstne krajine in seveda predsmrtno tesnobo. Tak, krhek in bolehen, a skluden s tradicionalno zgodbo o smrti rosno mladih slovenskih pesnikov (Kette, Murn, Gestrin) se je Kosovel vpisal na Parnas. Otožni obraz neizpetega mladeniča je legel na dušo tedanjega bralca, tudi ker se je tragično skladal z občutki jalove krvave žetve v prvi svetovni vojni in strahovlade fašizma na Primorskem.

Drugi, obsežnejši knjižni Kosovel, je izšel leta 1931, že izpod rok komparativista Antona Ocvirka, ki je bil pesnikov nekoliko mlajši znanec, sicer pa estesko nazorsko drugače naravnčan. Kraški pesnik tokrat že pridobi moderne poteze s poudarjeno svetovljanskimi nastavki ekspresionizma, kar naj bi Slovencem pomagalo odpravljati zamudništvo v literaturi. In občutje surovega časa, ki sta ga tedanja svetovna ekonomska kriza in vznikanje totalitarnih vladavin v Evropi spet aktualizirala, je tak izbor iz pesnikove zapuščine kar narekovalo.

Naslednja objava Kosovela – spet izpod rok Antona Ocvirka, ki si je medtem rokopisno zapuščino priboril v nekakšno fevdno last – pomeni tudi vrednostno uvrstitev kraškega pesnika v sam vrh poezije 20. stoletja. Prvi zvezek Zbranega dela Srečka Kosovela, ki je leta 1946 izšel tudi kot prva povojna knjiga v tej odlični znanstveni zbirki, je napravil še korak dlje pri odkrivanju večobraznosti, kompleksne osebnosti lirika. Tekstov je več sto, od intimnih, krajinskih, do eksistenčno zgroženih, razklanih, pa pesmi nacionalnega in socialnega upora, ob njih pa je izpisana tudi že katera od njegovih konstruktivističnih. Ki je vzbudila pozornost, saj se tak zgled v času socialističnega realizma in proletkulta ni skladal s predpisano ideologizirano estetiko. A za kaj več pozornosti avantgardnim in ubeseditveno disharmoničnim verzom Srečka Kosovela čas ni bil zrel – niti za objavo v opombah ali dodatku v Zbranih delih.

Dokler ni v Franciji leta 1965 izšel izbor Kosovela, v kateri je uspel Marc Alyn pretihotapiti nekaj dadaističnih in konstruktivističnih pesmi, ki jih niti v Zbranih delih še ni bilo. In v izjemnem spremnem eseju je na skoraj 90 straneh izrisal pesnikov portret, obraz Evropejca 20. stoletja. Tudi v Trstu ta čas izbirajo in prevajajo Kosovela, Poesie di velluto e Integrali. Ob taki provokaciji iz tujine, z Zahoda, si je moral Kosovel tudi na Slovenskem nadeti avantgardni, konstruktivistični plašč: leta 1967 izidejo Integrali, zaokrožen izbor ostrih tonov in pesniških diverzij. V oči je tedaj bodlo, da Šalamunov Poker, natisnjen leto prej, ob njem pa skupina

Marjuta Slamič in Žiga Saksida

ohojevcev – reistov pravzaprav ponavljajo že prehojeno pot v slovenski poeziji. Le da z manj krvave osebne prizadetosti in prepričljivosti kot naš 22-letnik štirideset let prej.

Kosovel je odtlej postal naša najbolj prepoznavna, najbolj priljubljena pesniška osebnost: vrstijo se izbori doma in po svetu. Vsak skuša po profiliranosti preseči prejšnje, vsak skuša izbrskati, prebrati in odkriti kaj novega v rokopisnih skladih. Naj omenim vsaj še Ikarjev sen, Kosovelov album, ki je v veliki nakladi in v velikem formatu izšel ob stoletnici rojstva, leta 2004. V marsičem je rahlo podoba mladeniča iz dvajsetih in tridesetih let s teksti in podobami preobrazil, da se nam zdaj kaže njegov viharški, zanesenjaški, a tudi intimni, kdaj melanholični, kdaj pa strastni značaj. Zanimivo je dejstvo, da je gradivo izbiral in razvrščal nemški književni zanesenjak Ludwig Hartinger s pomočjo romanista in prevajalca Aleša Bergerja.

Nove knjige, nova izvorna in ambiciozna branja Kosovela se vrstijo: v zadnjem letu so doživele objavo Zbrane pesmi, ki so izšle na 1200 straneh pri Beletrini. – Na Primorskem, v gledališču v Novi Gorici, pa postavljajo njegovo pesništvo na oder: kot barda Krasa in Primorske, kot izrekovalca stisk in stvariteljskih utopij tudi za današnji razmršeni čas? Videti, slišati, živeti se!

Razlog za vse »performanse« Srečka Kosovela je en sam: njegove pesmi živijo. Vedno znova in vedno drugače izzovejo bralno občinstvo, nagovarjajo človeka k empatiji z bližnjiki drugih časov, drugih krajin in kulturnih izkušenj, povezujejo individualce v humano skupnost, jih usmerjajo h kritičnemu, a obenem vedremu pogledu v aktualnost poezije in v nove senzibilnosti, v nove izbire preživetvenih vlog in vsebin. Kot vsaka obstojna duhovna dobrina nosijo njegovi verzi v sebi zašifrirane magične obrazce, retorične pozive in manifeste k obnovitvi razmerja med individualnim solipsizmom in potrebo po harmoničnem sobivanju z naravo, z zaznavanjem in priznavanjem, da soustvarjamo integrirano okolje biosfere – človeštva, in da smo zanj odgovorni. Ker bi bili radi v njem kot v toplem gnezdu.

Kosovel je res pisal konstrukcije, konstruktivistične pesmi, a je tudi sam, kot smo videli, postal svojevrstna pesniška konstrukcija, obnovljivi vir pesniške energije. Postal je, tudi dandanes, osmišljena čutno čustvena dediščina, duhovno prizorišče in obzorje za dramatično sodobnost, v katerem ritual prevratništva ponovno preglašča človekovo hrepeneje po toplem naročju sredi kraških borov in kamnov.

Marjuta Slamič, Žiga Saksida, Miha Nemeč, Ana Facchini in Kristijan Guček

Srečko Kosovel

V borbi za resnico, v obrambi pravice

V dobi skrajne analize, v dobi, ko ni smeri za življenje, ko ni smeri za umetnost, ko je vse odživel, iščemo nove ideje življenja. Taka doba je danes. Vemo, da je doba povprečnikov, epigonov in iskalcev, vemo, da je doba laži, neiskrenosti in hinavščine.

...

Krivica je krivica, naj se zgodi enemu, tisočem ali milijonom. Mi pa smo proti krivici. Kajti tudi eden je človek. Naše načelo je: za človeka.

...

Mladi verujejo
vate, Pravica.

Ti si jim svit
na temino vsakdanjosti.

Ti poveličaš
vsakdanjost v resničnost.

Ti poveličaš resničnost v lepoto.

Da v njej zasijejo
ranjena srca.

Mi smo prepričani, da bo le v času Pravice nastopila med ljudmi ljubezen kot pogoj, cilj in vsebina življenja posameznika in človeštva, ljubezen kot faktor, ustvarjajoč iz človeštva enoto, ki je pogoj večnemu miru.

...

Pravica je edini svetilnik,
ki naj orientira razbito ladjo človeštva
iz divjih valov nasilij, krivic in obupov.

...

Med nami ni razlik, ni meja, eno je, kar nas spaja, to je človek. Jasno pa je, da je mogoče temu visokemu etičnemu vzkliku slediti, če mu opomore gospodarski položaj. V kulturi se zrcali življenje, ki je prepojeno z gospodarskimi in političnimi vprašanji.

Lep je klic svobode in enakosti narodov po človečanski vrednosti, tem lepši, ker je prišel iz srca. To je etični socializem, to ni teorija, to je življenje.

Mi še nismo tisto, kar oznanjamo, a smo glasniki in oznanjevalci nove revolucionarne Evrope, poštene, pravične, mirne.

• • •

Do resnice in pravičnosti se bomo priborili, naj tudi kraljuje laž, kajti slabotnejša od resnice, ki je zatirana, je laž, ki kraljuje.

• • •

Ne bomo se ozirali na one, ki prodajo za skledo leče svoje prepričanje. Tudi na one ne, ki ga sploh nimajo. Le za resnost in poštenost sobojevnikov nam gre. Tudi ne moremo nikomur izmed njih obljubljeni raznih ugodnosti, ki jih sami nimamo. Tudi ne pravimo: mi smo, ki vas vodimo v obljubljeni deželni Pravičnici. Ne mi, ampak vsi, ki se bodo borili za poštenost, odkritosrčnost in načelnost v življenju, pripomorejo k razvoju.

• • •

Zmaga resnice v kulturnem, humanizma v gospodarskem, pravičnosti v socialnem življenju pa bo največji triumf sodobnega življenja.

• • •

Ne civilizacija ne izobrazba,
pravi smisel je v kulturi srca.

• • •

Zakaj izobraževati, čemu kultivirati ljudstvo? Zato, ker je edino kultura tista, ki lahko prenovi in preobrazi človeka. Zato, ker se lahko le izobražen človek zave pravic, ki mu po njegovem delu gredo. Zato, ker kultura usposablja človeka pretrpeti in žrtvovati se za zmago ideje.

Danes so časi, ko moramo stati človek ob človeku, tesno, da čutimo moč. A naša zgodovina je zgodovina temè in premagovanja, bolesti, ponižanja trpljenja; samo še en korak nam je do tam, kjer se pravi Pravičnici.

• • •

Prenovljenje. Toda ni prenovljenja brez etične revolucije. Dualizem etičnega prepričanja in dejanja je ustvaril sodobno zlo. Mi hočemo dejanja. In brez etične revolucije ni mogoče preiti k dejanju. Destruktivni revolucionarizem mora postati revolucionarni konstruktivizem, ki bo na vojnem pogorišču postavljati nove vrednote človeku in človeški družbi. Novo življenje začne pri revoluciji.

• • •

Oni, ki stopajo preko src
z oblastnim korakom
in ki s peto razbijajo čeljust
nas ponižnih.
Oni v sijaju krivice
kraljujoči Neroni
stopajo preko naše časti
naj pazijo
pazijo
v tistem somraku srda
se stiskajo pesti.

In kar je enim topo preobilje,
je drugim tiha beda in krivica,
in s preobiljem luksuz in kaprica
in meč in plamen, sila in nasilje.

A požrtija pri Trimalhionu
z opojnim vinom smrti je končala,
in kdor kraljuje danes, je v zatonu,
ker pomendrana množica bo vstala.

In kar bilo zatrto in steptano
in kar bilo teptancem, sužnjem sveto
in kar je v temni ječi nam sijalo,
bo s svetlim, zlatim soncem obsijano,
in kar nas gnalo v temni čin – prekleto,
in vse ostalo bo na vek propalo.

• • •

Ne onkraj dobrega in zlega, pravičnega in krivičnega, ne z nadčloveško lažjo; kakor ljudje prihajamo sredi dobrega in zlega, pravičnega in krivičnega. Naša umetnost bo odsev naših življenjskih borb in našega iskanja, nje oblika pa bo rastla iz našega lastnega izpopolnjevanja.

• • •

A mi se bomo borili.
V nas je vera. Vera v zmago Pravice.
Ta pravica nam je sveta.
Sveta, ker je Pravica edini pogoj
človeškega življenja.

Proračun

finance = 0

finančni upi = nepopolno število

veselje in moč = za tri

energija = ∞

obup = 3 x na teden

zaljubljenost = vsak mesec

dolgovi = nepopolno število

up v bodočnost = ∞

premočrtnost $\equiv$ allb

Summa = nestrpno pričakovanje

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA SLOVENE NATIONAL THEATRE NOVA GORICA

Trg Edvarda Kardelja 5, 5000 Nova Gorica, Slovenija / Slovenia
+386 5 335 22 00, +386 5 302 12 70 Faks / Fax
info@sng-ng.si, www.sng-ng.si

Direktor / General Manager mag. **Jožko Čuk** jozko.cuk@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Umetniška vodja / Artistic Director **Martina Mrhar** martina.mrhar@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Tajnica / Secretary **Barbara Skorjanc** barbara.skorjanc@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Dramaturginji / Dramaturgs mag. **Ana Kržišnik** ana.krzisnik@sng-ng.si in / and
Tereza Gregorič tereza.gregoric@sng-ng.si +386 5 335 22 01
Lektor / Language Consultant **Srečko Fišer** srecko.fiser@sng-ng.si +386 5 335 22 02
Trženje in odnosi z javnostjo / Marketing and Publicity Manager
Dominika Prijatelj dominika.prijatelj@sng-ng.si +386 5 335 22 50
Organizatorica / Organizer mag. **Barbara Simčič Veličkov** organizacija@sng-ng.si +386 5 335 22 04
Tehnični vodja / Technical Director **Aleksander Blažica** aleksander.blazica@sng-ng.si +386 5 335 22 14
Vodja računovodstva / Chief Accountant **Goran Troha Žvokelj** g.troha-zvokelj@sng-ng.si +386 5 335 22 07
Vodja AMO / Chief of AMO **Emil Aberšek** emil.abersek@sng-ng.si +386 5 335 22 18

Svet SNG Nova Gorica / Council SNT Nova Gorica

Matjaž Kulot (predsednik / president), mag. Elena Zavadlav Ušaj (podpredsednica / vice president),
Zorko Kenda, dr. Matjaž Šekoranja, Marjan Zahar

Strokovni svet SNG Nova Gorica / Expert Council SNT Nova Gorica

Srečko Fišer (predsednik / president), Jaka Andrej Vojevec (podpredsednik / vice president),
Bojan Bratina, Igor Komel

Blagajna / Box Office

+386 5 335 22 47 blagajna.sng@siol.net
vsak delavnik / workdays 10.00–12.00 in / and 15.00–17.00
ter uro pred pričetkom predstav / and an hour before each performance

Član Evropske gledališke konvencije

Pobudnik gledališkega
združenja NETA
New European Theatre Action

Sponzorji

Gledališki list SNG Nova Gorica, letnik 59, številka 5
Izdajatelj SNG Nova Gorica, predstavnik mag. Jožko Čuk
Uredniški odbor Srečko Fišer (lektor), Tereza Gregorič (urednica te številke), mag. Ana Kržišnik, Martina Mrhar
Fotografije Foto atelje Pavšič – Zavadlav
Oblikovanje Borghese – Bojan B. Bitežnik
Naklada 600
Tisk A-media
ISSN 1581-9884
Dejavnost gledališča financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

SNG

NG

SLOVENSKO NARODNO
GLEDALIŠČE
NOVA GORICA

www.sng-ng.si
info@sng-ng.si
05 335 22 00/51